

Εφετείο Αθηνών: 5789/1998
Πηγή: Ε.Ε.Δ 59/00, σελ. 185

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Το δικαίωμα του εργοδότη να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας του εργαζομένου του υπόκειται στον περιορισμό της Α.Κ. 281, με συνέπεια η καταγγελία που έγινε καθ' υπέρβαση των ορίων της ανωτέρω διατάσεως και είναι ως εκ τούτου καταχρηστική, να θεωρείται και να είναι άκυρη.- Υπέρβαση των ανωτέρω ορίων εκ μέρους του εργοδότη υπάρχει και όταν η καταγγελία έγινε επειδή ο εργαζόμενος απέκρουσε τις ερωτικές προτάσεις και τη σεξουαλική παρενόχληση του εργοδότη, διότι, πέραν των άλλων, η ανεπιθύμητη εργοδοτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσεως θίγει την προσωπικότητα του παρενοχλούμενου εργαζομένου και καθιστά την εκ της αποκρούσεώς της προκαλούμενη καταγγελία της συμβάσεως του καταχρηστική.

Κυριότερες διατάξεις: Α.Κ. άρθρα 174, 180, 281, και 669

Πρόεδρος: ο πρόεδρος Εφετών, κ. Λεάνδρος Ρακιντζής

Εισηγητής: ο Εφέτης, κ. Λέων. Ζερβομπεάκος

Δικηγόροι: οι κ.κ. Κων. Τριανταφυλλόπουλος, Λέων. Αυδής, Χαρ. Δάμος

Με την κρινόμενη από 28.1.1998 έφεση εκκαλείται η 3263/1977 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (663 επ. Κ.Πολ.Δ.) και δέχθηκε την αγωγή της πρώτης εφεσίβλητης κατά της ήδη εκκαλούσας περί καταβολής αποδοχών υπερημερίας και χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης εξαιτίας της παράνομης καταγγελίας εκ μέρους της τελευταίας της συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου της πρώτης, καθώς και την πρόσθετη παρέμβαση των δύο άλλων εφεσίβλητων υπέρ της πρώτης τούτων.

Η εν λόγω έφεση έχει ασκηθεί νομότυπα, με την κατάθεση του δικογράφου αυτής στη γραμματεία του ανωτέρω δικαστηρίου (495 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) και εμπρόθεσμα ήτοι εντός της από το άρθρο 518 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ. τασσομένης προθεσμίας των τριών ετών από τη δημοσίευση της εκκαλουμένης αποφάσεως, εφόσον από τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν προκύπτει ούτε οι διάδικοι επικαλούνται επίδοση αυτής. Συνεπώς, ενόψει και των διατάξεων των άρθρων 511, 513 παρ. 1β, 516 παρ. 1 και 517 Κ.Πολ.Δ., είναι παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί το παραδεκτό και το βάσιμο των λόγων της (533 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.), κατά την ίδια, ως άνω, ειδική διαδικασία (674 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.).

Η καταγγελία της αορίστου χρόνου συμβάσεως εργασίας είναι μονομερής, αναιτιώδης δικαιοπραξία και δεν έχει για το λόγο αυτό ανάγκη αιτιολογίας. Το δικαίωμα όμως του εργοδότη να μπορεί να καταγγέλλει τη σύμβαση εργασίας του μισθωτού αναιτιολόγητα δεν είναι απεριόριστο, αλλά υπόκειται στον περιορισμό που τάσσεται από το άρθρο 281 Α.Κ., δηλαδή είναι άκυρη η καταγγελία και λογίζεται ότι δεν έγινε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 174 και 180 Α.Κ., όταν η άσκηση του υπερβαίνει προφανώς τα όρια που θέτουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή ο οικονομικός ή κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος αυτού (Α.Π. 579/1994 ΝοΒ 43, 808, Α.Π. 980/1993 ΕλλΔνη 36, 163). Υπέρβαση δε του παραπάνω δικαιώματος του εργοδότη υπάρχει και όταν η καταγγελία έγινε επειδή ο μισθωτός απέκρουσε τις ερωτικές προτάσεις και τη σεξουαλική παρενόχληση του εργοδότη, διότι στην περίπτωση αυτή, η καταγγελία είναι αντίθετη με την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη. Ειδικότερα, η σεξουαλική παρενόχληση, που συνίσταται στην ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσεως που θίγει την αξιοπρέπεια του μισθωτού, κατά την εργασία, αποτελεί προσβολή της προσωπικότητας του παρενοχλούμενου και η καταγγελία της εργασιακής συμβάσεως εκ μέρους του εργοδότη λόγω της αντίδρασης του μισθωτού στην εν λόγω προσβολή της προσωπικότητας του είναι καταχρηστική. Εν προκειμένω, από τις καταθέσεις των μαρτύρων που περιέχονται στα ταυτάριθμα με την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά συνεδριάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, τις υπ' αριθμ. ... ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών και τις ... όμοιες ενώπιον του Ειρηνοδίκη Καλλιθέας, που έγιναν όλες ύστερα από προηγούμενη νόμιμη και εμπρόθεσμη, σύμφωνα με το άρθρο 671 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ., κλήτευση των αντιδίκων, καθώς και όλα τα έγγραφα, τα οποία με επίκληση

προσκομίζουν οι διάδικοι, αποδείχθηκαν τα εξής: Η ενάγουσα, η οποία είναι πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, προσλήφθηκε από την εναγομένη συνδικαλιστική οργάνωση με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου την 1.11.1995 ως υπάλληλος αυτής με ειδικότερα καθήκοντα τη δακτυλογράφηση εγγράφων, την αποστολή και παραλαβή της σχετικής αλληλογραφίας και την περαίωση διαφόρων, εκτός γραφείου, εργασιών, αντί μηνιαίων αποδοχών 174.000 δραχμών, που αυξήθηκαν σε 178.043 δραχμές από 1.1.1997. Με την ανωτέρω ιδιότητα η ενάγουσα απασχολήθηκε μέχρι την 1.3.1997, οπότε η εργασιακή σύμβαση καταγγέλθηκε από το νόμιμο εκπρόσωπο της εναγομένης, κατόπιν σχετικής απόφασης του διοικητικού συμβουλίου αυτής, που ελήφθη κατά την υπ' αριθμ. 62/1.3.1997 συνεδρίαση του. Με την ένδικη από 30.5.1997 αγωγή της η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η ως άνω καταγγελία της εργασιακής της συμβάσεως πραγματοποιήθηκε επειδή απέκρουσε τις ερωτικές προτάσεις και τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις του εκπροσώπου της εναγομένης Φ.Β. και για να δικαιωθεί και καλυφθεί ο εν λόγω εκπρόσωπος της. Συγκεκριμένα δε ισχυρίζεται ότι η σεξουαλική παρενόχληση του ως άνω Φ.Β. (ο οποίος ήταν πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης) άρχισε από την άνοιξη του 1996 «κατά τρόπο υπαινικτικό και αόριστο», στη συνέχεια έγινε εντονότερη (χωρίς όμως να εκθέτει συγκεκριμένα περιστατικά) και ότι αξίωσε φορτικά τη σύναψη οικογενειακών κοινωνικών σχέσεων, ότι από τα τέλη Οκτωβρίου 1996 την πίεζε για να δεχθεί να βγαίνει μαζί του και της ζήτησε να τον αποκαλεί «Φώτη» ή «αγάπη μου» όταν βρισκόντουσαν μόνοι στα γραφεία της εναγομένης, ότι από το Δεκέμβριο του 1996 άρχισε να τη συνοδεύει οσάκις πήγαινε για την εκτέλεση εξωτερικών εργασιών, ότι τις παραμονές Χριστουγέννων του ίδιου έτους της πρόσφερε ως δώρο μια χρυσή αλυσίδα και της πρότεινε με υπαινιγμούς τηλεφωνικώς να συνάψουν ερωτική σχέση, ότι για το τελευταίο αυτό περιστατικό ενημέρωσε τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης Β.Π. και Κ.Κ. (ο δεύτερος ήταν και σύζυγος της αδελφής της) και ζήτησε την παρέμβαση τους για να πάψει η παρενόχληση της από το Φ.Β. και ότι έκτοτε η παρενόχληση ελαττώθηκε, χωρίς όμως να επικαλείται κάποιο συγκεκριμένο περιστατικό μέχρι της ως άνω καταγγελίας της εργασιακής της συμβάσεως. Όμως, από τα αποδεικτικά μέσα που προαναφέρθηκαν, δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη σεξουαλικής παρενόχλησης της ενάγουσας εκ μέρους του ως άνω εκπροσώπου της εναγομένης. Αντίθετα, αποδείχθηκε: α) ότι στις 14.2.1996 η ενάγουσα προσκάλεσε τον ανωτέρω εκπρόσωπο της εναγομένης στην οικία της, όπου του παρέθεσε γεύμα και εμφάνισε προς τιμή του τούρτα γενεθλίων (δεδομένου ότι ο ανωτέρω είχε τα γενέθλια του), στη συνέχεια δε ακολούθησε διασκέδαση σε νυκτερινό κέντρο χωρίς την παρουσία του συζύγου της ενάγουσας (στην εν λόγω νυκτερινή διασκέδαση συμμετείχαν η ενάγουσα, ο Φ.Β. με τη φίλη του Δ.Γ. και η αδελφή της ενάγουσας με το σύζυγο της), β) ότι στις 21.12.1996 η ενάγουσα, επ' ευκαιρία των εορτών των Χριστουγέννων, επισκέφθηκε το Φ.Β. στην οικία του για να δώσει δώρα στον ίδιο και τα παιδιά του, γ) ότι στις 28.12.1996 η ενάγουσα διασκέδασε σε νυκτερινό κέντρο μαζί με το Β.Π., την αδελφή της και το σύζυγο της Κ.Κ. και το Φ.Β. με τη φίλη του Δ.Γ., η εν λόγω δε εκδήλωση είχε διοργανωθεί με πρωτοβουλία της ενάγουσας και της αδελφής της, και δ) ότι στις 6.1.1997 η ενάγουσα μετέβη μαζί με το σύζυγο της στην οικία του Φ.Β., προκειμένου να του ευχηθεί για την ονομαστική του εορτή. Τα παραπάνω περιστατικά αποδεικνύουν ότι μεταξύ της ενάγουσας και του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης Φ.Β. είχαν αναπτυχθεί κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις, αποτέλεσμα των οποίων ήταν η ανταλλαγή επισκέψεων στα σπίτια τους, η συνδιασκέδαση σε νυκτερινά κέντρα διασκέδασης και η αμοιβαία παροχή δώρων. Η ως άνω συμπεριφορά της ενάγουσας αντιφάσκει προς την επικαλούμενη με την αγωγή σεξουαλική παρενόχληση της εκ μέρους του Φ.Β., διότι αν πράγματι ο τελευταίος είχε επιδείξει τέτοια ανήθικη συμπεριφορά η αντίδραση της ενάγουσας και η εν γένει συμπεριφορά της έναντι αυτού θα ήταν διαφορετική και θα απέφευγε οποιαδήποτε εξωπηρεσιακή με αυτόν επαφή. Αλλά και αν ακόμη ήθελε γίνει αποδεκτό, ότι έλαβαν χώρα οι επικαλούμενες με την αγωγή ανήθικες προτάσεις του Φ.Β. σε βάρος της ενάγουσας, η καταγγελία της εργασιακής της συμβάσεως δεν προκλήθηκε προς συγκάλυψη της ως άνω συμπεριφοράς του ανωτέρω, όπως ισχυρίζεται η ενάγουσα, διότι όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης, που αποφάσισαν την απόλυση της την 1.3.1997, αγνοούσαν την επικαλούμενη από την ενάγουσα σεξουαλική παρενόχληση της από το Φ.Β. Ειδικότερα δε, όπως και η ίδια η ενάγουσα παραδέχεται με την αγωγή της, στις

13.2.1997 ο Β.Π. ήλθε σε ρήξη με το Φ.Β. για συνδικαλιστικούς λόγους και στη συνέχεια, με την από 20.2.1997 έγγραφη αίτηση του προς τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και αναπληρωτή γενικό γραμματέα της εναγομένης, ζήτησε την άμεση σύγκλιση του διοικητικού συμβουλίου της τελευταίας, προκειμένου να συζητηθούν διάφορα συνδικαλιστικά θέματα. Με την ως άνω αίτηση του ανέφερε επίσης κατά λέξη ότι «θεωρώ απαραίτητη τη παράσταση της υπαλλήλου Κ.Δ. (ενάγουσας) για την πιστοποίηση και διευκρίνιση ορισμένων θεμάτων» και ζητούσε την άμεση παραίτηση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου Φ.Β. Την 1.3.1997 συνήλθε το διοικητικό συμβούλιο της εναγομένης, χωρίς τη συμμετοχή του Φ.Β. και κατά την έναρξη της συνεδρίασης ο Β.Π. παραιτήθηκε από μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης και απεχώρησε από τη συνεδρίαση χωρίς να ενημερώσει τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για την επικαλούμενη από την ενάγουσα σεξουαλική παρενόχληση της εκ μέρους του απουσιάζοντος από τη συνεδρίαση Φ.Β., μολονότι ε γνώριζε, κατά τους ισχυρισμούς της ενάγουσας, για την ως άνω συμπεριφορά του Φ.Β. Μετά την αποχώρηση του Β.Π. το σύνολο των παρευρισκομένων μελών, πλην του Κ.Κ., εξέφρασαν συγκεκριμένες κατηγορίες κατά της ενάγουσας για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων της (μη τήρηση του ωραρίου εργασίας της αδικαιολόγητες απουσίες από τα γραφεία της εναγομένης, αδιαφορία για την περαίωση ορισμένων υπηρεσιακών θεμάτων) και για ανεπίτρεπτη ανάμιξη της στη διοίκηση της εναγομένης με προσπάθειες επηρεασμού των μελών του διοικητικού της συμβουλίου εναντίον του προέδρου Φ.Β. και υπέρ του Β.Π. Ο ανωτέρω Κ.Κ. (γαμπρός της ενάγουσας) κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης ανέφερε ότι, όπως του είχε πει η ενάγουσα, «έβλεπε κάποιες νευρικές κινήσεις από τον πρόεδρο (Β.) και ότι σε κάποια στιγμή της έγινε παρατήρηση ότι δεν έπρεπε να επισκεφθεί το σπίτι του Π. σε κάποια γιορτή», στη συνέχεια δε ο ίδιος (Κ.) παρουσίασε μία χρυσή αλυσίδα, την οποία είχε κάνει δώρο ο Β. στην ενάγουσα πριν από τα Χριστούγεννα του 1996 και ανέφερε κατά λέξη «δεν ξέρω για ποιο λόγο έγινε το συγκεκριμένο δώρο το οποίο προϋποθέτει πολλά», στη συνέχεια δε αποχώρησε από τη συνεδρίαση χωρίς να ενημερώσει τα υπόλοιπα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη τυχόν σεξουαλική παρενόχληση της ενάγουσας από το Β. Μετά την αποχώρηση του Κ.Κ. το διοικητικό συμβούλιο της εναγομένης αποφάσισε ομόφωνα (με δώδεκα μέλη παρόντα) την απόλυση της ενάγουσας, όχι όμως για τους λόγους που αναφέρονται στην αγωγή (δηλαδή, επειδή δήθεν αυτή απέκρουσε τις ερωτικές προτάσεις και τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης Φ.Β. για να δικαιωθεί και καλυφθεί αυτός), αλλά λόγω της προεκτεθείσας συμπεριφοράς της ενάγουσας (πλημμελής εκτέλεση των καθηκόντων της και ανάμιξη αυτής σε διοικητικά θέματα της εναγομένης με προσπάθειες επηρεασμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου αυτής υπέρ του Β.Π. και εναντίον του Φ.Β.), η οποία (συμπεριφορά) αποδείχθηκε από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού. Εξάλλου, όπως ήδη προαναφέρθηκε, δεν αποδείχθηκε η επικαλούμενη από την ενάγουσα σεξουαλική παρενόχληση της από το Φ.Β. ούτε ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης, που αποφάσισαν την καταγγελία της εργασιακής συμβάσεως της ενάγουσας, είχαν ενημερωθεί για την επικαλούμενη από την ενάγουσα σεξουαλική παρενόχληση της εκ μέρους του ανωτέρω Φ.Β. Ενισχυτικό αποδεικτικό στοιχείο της ως άνω κρίσεως του δικαστηρίου είναι και η 12942/1998 απόφαση του τριμελούς πλημμελειοδικείου Αθηνών, με την οποία καταδικάστηκε ο Β.Π. σε φυλάκιση επτά μηνών για την πράξη της συκοφαντικής δυσφήμισης σε βάρος του Φ.Β., που φέρεται ότι έγινε στις 11.3.1997 και συνίστατο, πλην άλλων, στο ότι αποκάλυψε τον ως άνω παθόντα «Βαλεντίνο προεδράκο, που χαρίζει χρυσές αλυσίδες». Μετά ταύτα, η εκκαλούμενη απόφαση, που αποφάνθηκε αντιθέτως και έκρινε ότι η απόλυση της ενάγουσας είναι άκυρη διότι έγινε για τους επικαλούμενους με την ένδικη αγωγή της λόγους και επιδίκασε μισθούς υπερημερίας και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, εσφαλμένα εκτίμησε τις αποδείξεις και πρέπει, κατά παραδοχή των λόγων εφέσεως, ως βάσιμων, να εξαφανιστεί (535 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) και στη συνέχεια, αφού κρατηθεί η υπόθεση από το δικαστήριο τούτο, να απορριφθεί η αγωγή ως προς την άνω κυρία βάση αυτής, που στηρίζεται στο άρθρο 281 Α.Κ., να ερευνηθεί δε περαιτέρω αυτή (αγωγή), ως προς την μη ερευνηθείσα από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο επικουρική της βάση (Α.Π. 1185/1993 ΕλλΔνη 36, 361).

Με την ένδικη από 30.5.1997 αγωγή της η ενάγουσα ισχυρίζεται επικουρικά ότι η προαναφερθείσα καταγγελία της εργασιακής της συμβάσεως είναι παράτυπη (άκυρη) διότι:

α) η σχετική απόφαση για την απόλυση της ελήφθη από το διοικητικό συμβούλιο της εναγομένης χωρίς να υπάρχει σχετικό θέμα στην ημερήσια διάταξη, και β) η απόφαση για την απόλυση της ελήφθη χωρίς οποιαδήποτε έρευνα για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών ή την ακρόαση της. Ο ανωτέρω με στοιχ. α' ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως αόριστος, διότι η ενάγουσα ουδόλως επικαλείται ότι το καταστατικό της εναγομένης (που έχει συμβατικό χαρακτήρα) περιέχει σχετική διάταξη περί λήψεως αποφάσεων του διοικητικού της συμβουλίου μόνο επί θεμάτων περιλαμβανομένων στην ημερήσια διάταξη και μάλιστα με ποινή ακυρότητας της σχετικής απόφασης, ενώ, εξ άλλου, δεν υφίσταται από το νόμο υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου της εναγομένης (που είναι δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση διεπόμενη από τις διατάξεις του ν. 1264/1982) να αποφασίζει μόνο επί θεμάτων που αναγράφονται στη σχετική πρόσκληση των μελών του. Ο έτερος με στοιχ. β' ισχυρισμός της ενάγουσας είναι απορριπτέος, ως μη νόμιμος, διότι για την εγκυρότητα της καταγγελίας του μισθωτού εκ μέρους του εργοδότη ούτε αιτιολογία απαιτείται ούτε προηγούμενη ακρόαση του απολυόμενου. Απορριπτέα, συνεπώς, τυγχάνει η αγωγή και κατά την ως άνω επικουρική της βάση. Περαιτέρω, μετά την απόρριψη της αγωγής, απορριπτέες τυγχάνουν και οι πρόσθετες παρεμβάσεις υπέρ της ενάγουσας. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων αμοιτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας πρέπει να συμψηφιστούν λόγω της εύλογης αμφιβολίας της ενάγουσας και των προσθέτως παρεμβάντων για την έκβαση της δίκης (άρθρο 179, 182 παρ. 2, 183, 591 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.). (Εξαφανίζει την 3623/1997 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Κρατεί την υπόθεση και τη δικάζει κατ' ουσίαν. Απορρίπτει την αγωγή και τις πρόσθετες υπέρ της ενάγουσας παρεμβάσεις).